

Rogha Scríbhínní

le

Fidelís Rice

Because of the ever-increasing noise pollution we now experience, the occasional sound of silence, is a sure respite for soul and body.

Ciúineas

Ciúineas maidne le breacadh an lae,
Ciúineas óiche macanta séimh.
Faic le cloisint, ach ceol no n-éan,
Go soléir sonasach ag moladh Dé.

Ciúineas coille na crainn maorga,
Ciúineas páirce in aice na h-abhainn.
Feirmeoirí treana ag cur tús le céachta
'S an tuath leathan ciúin mar scannán
romhainn.

Leanbh ina suain tar éis an lae,
Sean-fhear críonna, a phaidrín 'a phlé.
Ainmhí na feirme tuirseach traochta,
'S an spéir geal ciúin le mílte réalta.

Leigheas do anam 'sea ciúineas caoimh,
Sólás gach éinne ar an bealach caoin.
Cumhacht calma é, bronntanas Dé,
Nearthaigh an ciúineas go deire ár ré.

In the days of war, want and injustice in so many countries, including our own, this poem asks a very relevant question "Cé'n Fáth?" Why?

Cé'n Fáth?

Cead-mhac leagtha, ceann cromtha,
Geaga sinte, sruth fola,
A gnúis scriosta, gruaig in aimhroidhe,
Ar sraid folamh, oiche duairc.
A anam soar, o saol danartha.
Ceist orm-sa, cé'n fáth?

Máthair cráite, athair sáite,
Intinn réabtha, an iomairce deor,
Mac marbh, clann céasta,
Mór chuid duailce 's easba suailce,
Leicne bána's frasa deora,
Ceist ort-sa, cé'n fáth?

Baile bruite, daoine gonnta,
Feall fillte, urchar nimhthe,
Croi briste, corp millte,
Teaghlach brónach, le bás óig-fhir,
Buairt aigne, 's barraiocht brón,
Ceist oraibh-se, cé'n fáth?

A spiorad calma, mór-carthannach,
Le grá tire, 's cúis teangan.
Cuimhne laochra, sior-ghaisce daonra,
Stair Fhodhla, stair gruama,
Stailc-ocrais le suim domhanda,
In uair na h-eigne, ceist orainn-ne
Cé'n fáth?

When visiting Uachtar Ard, observe and touch the bog cotton gently swaying in Bunnagippaun. Or, on your way to Derrymoyle, see the heavenly colour and shape of the foxgloves. Then you may make time to "smell the roses".

Tóg go bog é

Rúille búille gan stad gan staonadh,
Nearth mór fothram ó dubh go dubh,
Fearas nua-aimseartha ag óg 's aosta
Beagán faille acu, "to smell the roses".

Aicmí teicniúil ag saothrú lán seol
Sa teach, sa scoil in achan áit,
Daoine bodhar, balbh, ag útamáil leo,
Níl am acu "to smell the roses".

Gantannas cairdeas's easba cómhra.
Saol gan comhluadar mar a bhí fadó,
Níl suim ag formhór 'sna céadta
uaigheach,
"To smell the roses" is cuma leo.

Daoine gnóthach ó Luan go Satharn,
Freastal síoraigh ó áit go h-áit,
Gan mórán ama don chaint 's craic.
Níl seans ag éinne "to smell the roses".

*Our ever-increasing litter problem is a very serious one.
The solution really begins with each of us as we do our
utmost to keep Ireland green.*

Bruscar

Bruscar millteach i ngach aon áit,
Fite fuaite ar sceach 's claí,
Sráideanna iontach salach ar maidin Luan,
Sin ár náire, sa chathair, sa tuath.

Plódaithe le global, paipéir 's boscaí,
Na mílte toitín 's buidéil Coke
Éire glas, an mbeidh a leithéid ann?
Caithfidimid athrú gan mórán stró.

"No Dump Here" ar fud na tíre,
Fógraí le feiceáil, aniar aneas,
Málaí dubha lán go béal.
Sin an dóigh, mo léan, mo léan.

Gluaisteáin graosta, gránna,
'S corr rothar leaghta leo,
I gcoim na hoíche fágтар iad,
Daoine 'tá ciontach imithe leo.

Is leor nach linn - ne an domhan seo,
B'fhéidir thart fé trí, nó ceithre scór.
Ar iasacht dúinn, atá sé,
Mar sin, coinnigh é go cóir.

Conamara

Na Beanna Beola maorga ag spreagadh aníos o 'n
Atlantach Mhór.

Aibhne úire glasa, 's carraigreacha móra dubha.
Na mílte cloch, 's mór gantannas cré.
Cnocáin corcra, le h-ais portaigh boga,
Coillte tiubha séimhe i measg páirceanna beaga loma,
Sin dhaoine, Seod an iarthar, Conamara.

Aillneacht aoibhinn, aisteach, naofa,
Ciúineas caoin na céadta sléibhte, arda
Sonas suaibhreach, meabhrach, na ngleannta maighe
Uaigneas, fíor-uaigneas, o dubh go dubh
Ins na teaghlaigh teo, go fairsing foirleathan
In Iarthar Gaillimh, I gConamara.

Is i Renvyle cailiúil ar bhruach an Aigein
Fuair fili, sgríbhneoirí 's dealbhóirí mórán faoisimh ann.
Is i Roundstone ársa, na n-iascairi tréana,
Ta an cultúir, ceol, 's damhsa slán go fóill ann,
Is in Uachtar Ard na Coirribe tá sliocht mo shleacht.

Gaeilge binn blasta na bpáisti óga, i Rosmuc an Phiarsaigh,
Na seandaoine lán de sheanchas ar sinsir
Is cuimhne acu ar Phadraig óg.
Ta fáilte caoimh, flaithiúil, roimh saibhir 's daibhir
Ó gach aird an domhain i gConamara.

A Dhia cheansa síor-óigh a chruthaigh an domhain uilig,
Gabhaim buiochas leat laethúil ar son do mhaithis cruinn.

Ta rian do ghlóir 's deis do chumhacta
Go soiléir síor o Luan go Luan
Is ar bóithrin na smaointe, bi liom anois,
Agus lig do scith, i gConamara.

Imirce

Ina aonair cois cladaigh a shuí sé,
Ag amharch ar an Fharrraige Mhór,
A lámha leagtha ar a ghlúinne,
'S a shúile ag sileadh na ndeor.

Bhí sé ag macnadh ar Máire 's Brídín,
Ar Seán Óg 's Sorcha Bán
Ar Micheál I London le cianta
'S Páid Rua scartha le fáin.

is cuimhin leis an long ag an Cladach,
Tráthnóna ciúin aoibhinn san Fhómhair,
Scór gasúr ó Cros Bóthar Máma,
Daréag cailín ó thaobh
Leitir Mhóir.

Rugadh clan Chóilín don Imirce,
Ní raibh faic I ndán dóibh ach an bhád,
Ghreadaigh sia d leo leis na sluaite
'S bhí Rialtas na h-Eireann gan aird.

Bhí an scéal mar an gcéadna sa gClochán,
O' n mbliain caogad 's a dó anal,
Easpa oibre ba chionntach leis an ruaig seo,
A d'fág scrios 's raic ar gach clan.

Shaothraigh siad go cruaidh don stróinséir,
Ar bóithre 's ar foirgnimh an domhan,
Bhí a lóistín uaigneach, do-fhulangtha,
Le linn taistil na tíortha siar soir.

Fágadh Cóilín gan comhluadar agánaigh,
Fágadh a chéile gan misneach gan suim,
Fágadh Fódhla lom leis an Imirce,
Níl a shórú le feiceál ó shin.

Ach anois, tá a mhalairt le choisteál,
Níl na h'Eireannaigh ag líonadh na mbád,
Tá siad ar ais ins na céadta,
Seo chugaibh, mile fáilte roimh cách.

An Celtic Tiger

Is fuath liom an t-athrú tá tagaithe,
Níl aon rud anois mar a bhí.
Ta an Celtic Tiger ag réabadh
Ár n-intinn, ár gcultúr, 's ár gcroí.

Tá airgead á caitheamh go sanntach,
Ar gluaisteáin, P.C.'s 's T.V.,
Coinneál suas leis na Joneses is cúis leis,
Mo léan! tá an Tiger ar spraoi.

Féach ar na sluaite 'sna tabhairní,
Amharc ar na discos gach oích
Eist le teanga ár n-aos óg,
Och! An damhas 's a canuint gan brí.

Cá bhfuil an Tiger ag sleamhnú.
Bhfuil míniú le fáil ar an slí?
An dtiocfaidh a dheire amach anseo
Nuair a bainfear an mion-gháire da gnaoi?

"Tír gan Teanga, Tír gan anam"

"Tús maith, leath na hoibre,
Nil aon tinteán mar do thinteán fein.
Bíonn adharca fada ara na buaibh thar lear,
'S, is glas iad na cnuic I bhfad uainn.

Ualach trom, cearc I bhfad.
Ní mar síltear bítear.
Ní hé lá na gaoithe, lá na scolb.
Agus, is fearr an sláinte, ná na táinte.

Briseann an dúchas tré shúilibh an chait,
Is teann gach madra ar a urlár féin.
Binn béal ina thost,
Agus, is goire cabhar Dé, ná an doras.

Cuir síoda ar ghabhar, agus
beidh sé ina ghabhar I gcónaí.
Ní thagann ciall roimh aois,
Ach, mol an óige agus tiocfaidh sí."

An Millennium

An Millennium seo, mar solas an bhealaigh.

An Alpha 's an Omega inniu 's inné.

Críost ins glúnta, ó Boston go Bala,

Críost amárach ár stiuiríú go réidh.

Eist leis san Bíobla arsa,

Féach air, sa ghrian 's sa cheo,

Nochtaigh é san ghaoth 's sa tóirneach,

Beidh se linn go deo na ndeor.

Críost linn inniu 'sna daoine óga,

Críost linn inné 'sna gnoithe atá thart.

Críost linn amárach pé scéal e,

Críost go buan ár cuidiú 's ár neart.

Críost faoi ré ins na tíortha buartha,

Críost ar thóir daoine ar strae,

Críost i measc pobal na mílte.

An t-Athar, ar Mhac, 's an Spiorad Naomh.

As we watched sheep and newly-born lambs being taken away for slaughter, a little 3 year old boy broke the awesome silence when he said: "Won't there be sheep and lambs in the fields again?"

An galar crúb's béal

Uaigneach anois iad, sléibhte Cooley,
Páirc gan caora, uain, 's gabhair
Níl beithigh le feiscint ar fud na tuaithe,
Gan trup, gan torann, gan guth.

Ina seasamh ag an fhuinneog a bhíomar
Ag amharc ar na garraí amach
Nuair a tháinig na "men in white coats"
Chun an tread chuig an "slaughter" a ghlac.

Tá gach éinne ag ceistiú, ag cuardach
"The when, the why and how come?"
Is millteach an raic seo a tharla,
A d'fhag 'chuile feirm, iontach garbh lom.

An Fomhar

An Fómhar fial flaithiul anois in ár measc,
Crainn mór maorga ag eirí lom géar,
Na fáinleoga fairsinge imithe thar lear.
'S gealach brae an Fhómhar ag lasadh an spéir.

An fhuacht le mothú ag deire an lae,
An oíche ciúin caoin ag imeacht I bhfad.
Na laethe ag dul I ngiorracht go réidh,
Cruithneacht, eorna 's chirce aibí faoin ngréin.

Sciobóil lán don geimhreadh romhainn.
Na duilleoga buí 's donn ag titim le fán.
De réir a chéile beidh na géaga le feicheáil.
Ag luascadh go huaigneach anonn 's anall.

Tagann séasúir an Fhómhar gach uile bliain.
Agus tiocfaidh gan amhras, go deo na ndeor.
An aimsear, a fhásacht, ag athrú go síor,
Dia, ár n-athar, ar stiúir go fóir.

I wrote this poem in 1982, when Pat Hartigan was in his prime, and competed with the 2 Gerards from Tyrone and Munster. The late an t-Athar Mac Sheáin was an inspiration to all Poc Fada followers. Go ndéana Dia trócaire ar a anam uasal.

Poc Ochtó Dó

I gCondae Lú ársa na n-óg fhear tréanmhar,
Cois Cuain Dún Dealgan gar don Mhuirtheimne Mhór
Gach Lúnasa, cloistear fé'n cluiche sean - aimseartha,
Poc Fada na hÉireann a phlé Setanta fadó.

Bhí an speír gan gliomar, lá grianmhar aerach,
Gan faic le clos, ach ceol binn na n-éan,
Go sciopa, go láidir, bhí Annaverna fé ionsaí.
Le slua mór daoine tagtha I bhfad 's I gcéin.

Calann na camán an ceol dob aoibhinn,
Iarracht na bhfear ag líonadh aer,
Na sliotair ag saothrú ar an chúrsa stairiúil,
Cé mhéad poc don duine is fearr?

Suas, siar, amach, anoir, 's trasna,
Spórt 's greann 'chuile súl go géar,
Trup mór na gcos, ag cur leis an siamsa,
An choill, an gleann, 's an achadh réidh.

I ndeire na feide, bhí sár-laochra san áireamh
Mo cheol thú, a Ghearóid, ó teaghlach Thír Eoghain.
Maith thú, a Phadraig ó Luimneach na Sionainne
Leis an Gearóid árd eile as Cúige Mumhain.

Ar Slí na Fírinne

D'éalaigh sé uainn san Eanair,
Ar Mháirt aoibhinn suain roimh a deich,
Bhí a iníon 's a chéad mhac taobh leis,
Sul ar shroich sé a luach saothair ar neamh.

Is cuma linn bheith óg, nó sean críonna,
Is cuma linn bheith láidir, Nó lag,
Tagann an bhás iontach sciopa,
'S fágtar sinn cráite gan scáth.

Tá an bhás I ndán dúinn go cinnte,
Ni feidir linn é a sheachnú gan dabht,
Tagann sé chugainn mar snadaidhe sa cheo,
I gcoim na h-oíche, nó b'fhéidir sa ló.

Bhfuil freagra le fáil ar an gceist seo?
An t-uaigneas anró, 's briseadh croí,
Caithfimid bheith foighdeach, 'S dóchasach,
Ag faire, ag feitheamh, 's ag guí.

Cuimhnigh ar ár sinnsir atá imithe,
Tá mé sásta go bhfuil siad ar neamh,
A saol ar an domhain seo críochnaithe
Leis ár slánaitheoir ag caidreamh go brách.

At this time of the year, and especially, this year, we all have time to stop and reflect. We remember times past, and all the fine people who are imithe ar slí na firinne. My earliest memories are of Main St. — my parents, Conneelys, known locally as "Danny Morgan" and "Mary Danny". My father's people came from Spiddal, and my mother, was a Mac Doñagh from Glengowla. Life then, in Uachtar Ard, for my 2 brothers, Paddy and Seán, and my 3 sisters, Norah, Teresa and Pauline was simple, though tough, but, the sun always shone! I recall with fondness, swimming at the White Hill, down The Pier Road. Many an evening, we spent in the woods, up at Cregg gathering nuts. The Shrubbery too, holds memories — we crossed the river on stepping stones. We spent days in Tonwee, saving hay, and the bog was another place where we laboured, not far from the Resting Stone, on the way to Glengowla. Every Christmas night I remember Jackie Geogehan R.I.P.

because, he always entertained us at midnight, by singing loud and clear, as he made his way home to the Bridge. We refused to go to bed, until Jackie sang! Ní bheidh a leithéid arís ann. People, real people, make a place, don't they? This applies to Uachtar Ard, places, and characters who live in Rusheeney, Glengowla, Canrower, Tonwee, Magheramore, Magherabeg, Moyvoon, Portacarron, Cloosh, Eighterard, Lemontfield, Ardvarna, Leam, and Glann. To me, they sound so musical. Mar a deireann an sean-fhocal — "Níl aon, tinteán mar do thinteán féin."

